

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΓΓΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 8.

ΤΟΜΟΣ Β'.

13 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΗΡΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΑΔΟΥ

ΗΕΡΙ ΗΡΟΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

πρὸς τὸν μαρικόδιον

DE QUEUX DE SAINT-HILAIRE

Αγένδοτοι

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ.

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 12 μαρτίου 1887.

Ἐρίτημε κύριε,

Ἄπο τῆς 25 Φεβρουαρίου ἐπεξειρούσα τὰ τῆς τείτης ἐπιστολῆς παρασκευάζειν, τῇ δὲ 2 Μαρτίου ἡρξάμυντο γράφειν αὐτὸν προσομιαζόμενος τὰ ἔξις.

Περὶ τοῦ περὶ τῆς γνησίας προφαρᾶς τῆς Ελληνικῆς γλώσσης πολυκρότου ζητήματος, ὅπερ ἀπὸ 359 ἑτῶν ἀναφυὲν ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ Εὐέσπερη πολλῶν καὶ μεγάλων συζητήσεων ἐγένετο πολλάκις ὑπόθεσις καὶ ἀφοροῦ, ἀπὸ τίνος χρόνου οὐκ ὀλίγαι συνετάχθησαν προγματεῖαι, αἱ μὲν ὑπὲρ τῆς καθ' ἡμᾶς προφορᾶς, αἱ δὲ ὑπὲρ τῆς ἑρασμικῆς. Εὐτυχῶς ἡ δυστυχῶς τῶν τελευταίων τούτων τὰς πλείστας οὔτε ἀνέρνων οὔτε ἀνά κείρας ἔχοι· ἀλλ' ίσως οὐδὲ κείσια αὐτὸν ἔστι, διότι ὁ πολυμαθὴς καθηγητὴς τοῦ ἐν Kiel πανεπιστημίου κ. Blass πάντα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ τε ὑπὲρ τῆς ἑρασμικῆς προφορᾶς καὶ τὰ κατὰ τῆς ἡμετέρας συμπεριλαβόν ἔχει ἐν τῇ διατύπῳ αὐτοῦ, über die Aussprache des Griechischen, ἢν δις ἔξεδωκε, τῷ 1870 καὶ τῷ 1882.

*) Δημοσιεύομεν καὶ τὴν τρίτην ἐπιστολήν, ἐν ᾧ φέρονται καὶ ἀναλύεις τοῦ περὶ προφορᾶς τῆς ἐλληνικῆς συγγράμματος τοῦ Blass καὶ τοῦ ἀντίτεχνος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Engel.

O. A.

Ἡ δευτέρα ἵκδοσις ὅλως ἔστι νέα πραγματεία, ἐκτενεστέρα τῆς πρώτης, σπουδαιότερά καὶ πιοτέρα ἡ δὲ πρώτη ζωνδοτέρα ἥν καὶ πως τοῦ δέοντος τραχυτέρα, τῶν μὲν Ελλήνων καθαπτομένη, ὅτι ὑπὸ ἔθνικῆς ὑπερφιλαυτίας, ἡ ἵνα ταῖς λέξεσιν αὐτοῦ κείνωμαι, ὑπὸ ἔθνικοῦ φανατισμοῦ τυφλώττωντες, ἐπιμένουσι τὴν ἔθνικὴν αὐτῶν προφορὰν θεωροῦντες γνωσίαν καὶ καλάν· «Naürlich halten die Mengeen ihre Aussprache¹ so wohl für echt als für schöhn; denn der nationale Fanatismus glaubt was er glauben will und leugnet was er nicht glauben will», τοὺς δὲ ἀποδεκομένους τὴν καθ' ἡμᾶς προφορὰν (Filissen, Scholz κτλ.) ἀποκαλοῦσσα τυφλῶν ὀπαδούς τῶν Ελλήνων: blinlen Anhänger der Griechen.

Ἄλλὰ διὰ τί τοσαύτη ἔξαψις καὶ καταφορά; διότι ὁ Scholz ἐν τίνι γιγιαδιαιῶ προγράμματι δημοσιεύεται τῷ 1868 τὴν ἔθνικὴν τῶν Ελλήνων προφορὰν ὑπερασπίζων, εὐχὸν ἔξέφρασεν, ἵνα ἔλληνες λόγιοι ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυρεονήσεως προσκληθῶσι καὶ περιέλθωσι τὰ Γυμνάσια, διδάσκοντες τοὺς ἐν αὐτοῖς διδασκάλους τὴν ἀληθινήν, τὴν λεπτὴν ἔλληνικὴν προφοράν· αὗται εἰσὶν εἰρωνικαὶ λέξεις τοῦ Blass: οἱ «Ελληνες λόγιοι διδάσκαλοι τῶν διδασκάλων τῶν γερμανικῶν Γυμνασίων!» Τοῦτο ἔξηπτε καὶ παράδρυσε τὸν δοθόν ἄνδρα· ίσως δὲ καὶ διότι ὁ Scholz τοιαύτην ἔξέφρασεν εὐχὴν, ἀφοροῦντα διαδών ἐκ τῶν τότε λεγομένων ἐν Γαλλίᾳ καὶ γραφούμενων ὑπὲρ τῆς ἔθνικῆς τῶν Ελλήνων προφορᾶς καὶ τῆς πρακτικῆς κείνων τῆς Ελληνικῆς γλώσσης. Ο Blass ἀναφέρει ὅτι «τοιαύτην αἵτησιν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ ἐποιήθατο ὁ πρός ἐμψύχωσιν τῶν Ελληνικῶν σπουδῶν Σέλλιογος, ὅπως ἐν τῷ ἀνωτέρῳ Διδασκαλείῳ (École-normale supérieure) Ελλήνινη θηληγητής διορισθῆ πρὸς διδασκαλίαν τῆς προφορᾶς τῶν νέων Ελλήνων». Ήτι δὲ σαφέστερον ἀλλαχοῦ λέγει: «περὶ τοῦ πρακτικοῦ μέρους παρατηρεῖ ὅτι η μετὰ τῶν νέων Ελλήνων ἀναστροφή, ήτις κατὰ τὸν Scholz διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς προφορᾶς αὐτῶν διευ-

κολυνθήσεται λίαν, καὶ ὁρθῶς φρονεῖ τοῦτο, πρὸς ἡμᾶς τοὺς Γερμανούς φαίνεται μοι οὐδεμίαν ἔχουσα σπουδαιότητα διότι πόσοι ἔξι ἥμιν τὴν ὑφέλειαν ταῦτην καρπάσσονται; καὶ περὶ τῆς προσπροσθισθομένης δὲ ἐκ τούτου μείζονος εὐφωνίας, μεγάλως πρὸς τὸν Scholz διαφωνῶν». «Περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἔθνῶν, προστίθουσιν ἐν ὑποσημιώσει, καὶ μάλιστα περὶ τῶν Γάλλων ὅλως ἄλλως τὸ πρᾶγμα ἔχει. Ηγάρ σπουδὴ τῶν Ελληνικῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κοραῆ ἀεὶ ἐν στενωτέρῳ ἢν συνδέσμῳ μετὰ τῶν μελετῶν Ἑλλήνων λογίων, μάλιστα δὲ τῶν δύο χωρῶν αἱ ὀχέδεις πρὸς τοῦτο, εἰπέρ ποτε ζωγραῖς ἀπέβισαν νῦν, ὅτε διὰ τῆς συστάσεως τῷ 1867 τῆς Association pour l'encouragement des études grecques en France νέαν εἰληφεν ἐπίδοσιν. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ιδιοτῶν, διωρτῶν, καὶ μελῶν τοῦ Συλλόγου τούτου, παρὰ τοῖς ὄνδραις γάλλων Ἑλληνιστῶν καὶ φιλελλήνων, εὐρίσκομεν καὶ ὄνδρας Ἑλλήνων ὑπουργόν, λογίων, καὶ πλειστῶν ἑπτάρων ἐν συναφείᾳ τούτοις εἰσὶ καὶ αἱ νῦν μετὰ πολλῆς τῆς ζωρότητος γιγνόμεναι ἐνέργιαι, ὅπως ἀντὶ τῆς ἦτι ἐπικρατούσης γαλλοερασμικῆς προφορᾶς εἰσαχθῆ ἡ νεοελληνική. Ἀπὸ τοῦ 1864 ἥδη ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἥρωτης τὸν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν, εἰ τοιάντει εἰδαγωγὴν ἀσπαστὴν ἔστιν· ἡ δὲ ὀχεδὸν ὄμιφώνως ἀπεκρίνατο ναὶ, οὐκ ἐκ πεποιθήσεως ἐπὶ τῇ ὁρθότητι τῆς νεοελληνικῆς προφορᾶς, ἀλλὰ κυρίως ὑπὸ δικεῖ λαδοῦσα τὸ πρακτικὸν μέρος. Ἐπειδὴ δῆμος ἡ πραγματικὴ εἰδαγωγὴ, ὡς καὶ ἡ Ἀκαδημία ἀνεγνώρισεν, εἰς σπουδαῖα προσέκρουε προσκόμματα, τὸ πρᾶγμα ἐν τούτῳ τῷ σημεῖῳ ἔμεινε, (πρεβ. G. d' Eichthal, de la prononciation nationale du Gaec et de son introduction dans l'enseignement classique ἐκ ταύτης τῆς πραγματείας καὶ ἀλλας τινάς ἥρωτας σημειώσεις).

Ταῦτα μὲν ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ θαρρήσας ἔτι μᾶλλον, διότι ἀπὸ τοῦ 1870 ὅχρι τοῦ 1882 ἐν Γαλλίᾳ οὐδεμία ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς εἰδαγωγὴν εἰς τὰ Κολλέγια καὶ Λύκεια τῆς ἔθνης τῶν Ελλήνων προφορᾶς, πῆτις ὀπωδόνιποτε ἥδυνατο καὶ ἐν Γερμανίᾳ τὴν Ἐρασμικὴν προφορὰν διαταράξαι, καὶ πεισθεῖς ὅτι ἡ πραγματικὴ τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς κυριαρχία (ihre thatsächliche AHeinherzschaft) ἐν Γερμανίᾳ ἀκράδαντος καὶ ἀπαραδέλευτος μένει, περιέστειλε τὸν κόλον καὶ πειττῶν ἐγένετο τῶν φιλολογικῶν ἔξαρτεων, πλειστάς μὲν τῶν ὑποσημιώσεων ἀποκόψας, ἀλλας τε καὶ τὰς ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ μακαρίου Ἐγκθάλ, τὰς δὲ ἐργαστικὰς συζητήσεις ἐκποδῶν ποιησάμενος, ὡς αὖτος ἐν τῷ προλόγῳ ὄμολογεῖ: die polemik habe ich auf ein sehr geringe Mass berchränkt. und habe namentlich auch gegen die modernen Griechen, die in dieser Frage ein nationales Interesse haben oder zu haben glauben, nicht polemisieren wollen. Η μεταβολὴ τῶν διαθέσεων τοῦ διοφοῦ ἀνδρός καταβαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἀπιωτέρας φράσεως: ein nationales Interesse, ὅπερ πρότερον ἀπεκάλει der nationale Fanatismus.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει παρέρχεται ἐν συγῇ καὶ τὸ πρακτικὸν μέρος, πλέον δὲ πλειστοῖς εἰς τὸ πέλαγος τοῦ ἐπιστημονικοῦ μέρους: ich gedenke in vorliegender Schrift mich auf die praktische Frage wenig einzulassen.—ich sehe hier von der praxis

ab und halte mich an die wissenschaftliche Eindeutung. Περὶ δὲ τοῦ πτωχοῦ Scholz, δις ἀθορᾶτο τῶν φιλολογικῶν ἔξαρτεων ἐγένετο, οὐδεὶς λόγος οὐδὲ μνεῖα πού γίνεται.

Ὕμετές σεβόμενοι τὸν ἄνδρα καὶ τιμῶντες τὰς φιλολογικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ὡς ἀπεδείξαμεν τοῦτο, ἐκλέξαντες αὐτὸν μέλος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐπιτυμον, καὶ κακισθέντες ὑπὸ τῆς Τεγγεσταίας «Ημέρας» ὅτι καὶ μισθληνας τιμῶν, οὐδαμῶς ὑπὸ δικεῖ λαμβάνομεν, εἴ τι αὐτὸν ἐν τῇ πρότη καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει ἔξεργυνεν, ὅπερ ἔδει ἀρρεποτον εἶναι, ἀλλὰ πλεῦνες καὶ ἀπαθῶς τὰ ὑπέρ τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς καὶ τὰ κατὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἐξετάζομεν. Ταῦτα δὲ βαθεῖῶν καὶ πολυχρονίων μελετῶν πορθίματά εἰσιν, ὡς αὐτός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν λέγουσιν, εἰς πολλῶν ἔξαγομενα, πτοιοὶ εἰς τὸν φιλογολογικῶν νόμων τῆς τε ἀρχεγόνου Ἄριας γλωσσῆς καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἐκ τῆς ιστορικῆς ἐξελιξεως (évolution) τῶν φιλογγῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσῆς, ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ παπύρων, ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν συγγραφέων καὶ γραμματικῶν, ἐκ τῆς μεταγραφῆς ἔνων λέξεων εἰς τὸν Ἑλληνικόν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν Ἑλληνικῶν λέξεων εἰς ἀλλας γλωσσας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Αατικήν, καὶ τελευταῖον ἐκ τῆς ἀναλογίας τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, οὐδὲν δὲ οὐδὲν ἐκ τῆς ζώσης παραδόσεως τοῦ πτωχοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, πτοις τοδούτους αἰώνας ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἀνευ διαλείκεως διὰ ζώσης φωνῆς μεταδιδοται καὶ διασώζεται· ὅστε πολλῷ συνειχόμενα δικνη ἀντιβλέψαι πρὸς τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ κῦρος αὐτῶν βασανίσαι, εἰ μὴ αὐτὸς οὐτος Διόσκουρος ήμιν ἥρχετο σωτήρ καὶ ἀφογός, δύολογῶν ὅτι οὐδὲν ἀπὸ τῶν Γερμανῶν προφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσῆς, κατπερ κρατίστη ἀπασῶν, ἀναμάρτητός ἔστι, συγχέοντα φθόγγους τινάς.

Τῆς αὐτῆς γνώμης ἔστι καὶ ἔτερος διάσημος καθηγητής, ὁ παδὸς δὲ θερμός τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς, ὁ G. Meyer, συγγραφεὺς σπουδαίας ἐπιστημονικῆς γραμματικῆς τῆς Ελληνικῆς γλωσσῆς, ἐκδούς αὐτὴν τὸ δευτέρον (1886), ἐν ἥ ἐκτενδὲς ἐν τριακοσίαις σελίσι περὶ φιλογολογίας (Lautlehre) τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσῆς διαλαμβάνει. Οὕτος ἐν τινὶ ἀρθρῷ δημοσιεύθεντι τῷ 22 Δεκεμβρίου 1886 ἐν τῷ παραδιγματι τῆς Καθολικῆς ἐφημερίδος τοῦ Μονάχου (Allgemeine Zeitung) κρίνων τὸν «Εἰς Ελλάδα περιήγησιν» τοῦ Engel (Griechische Frühlingstage) καὶ ἐπανῶν τὰ ἀλλα ἐπικρίνει τὸν περὶ προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσῆς γνώμην τοῦ συγγραφέως, λέγων τάδε· «Ο κ. Engel ἔτέρους ἀπετει τὸν ζητήματος σπουδαιοτέρου, εἰς διότι διάτης λέγω ὅτι πρὸς αὐτὸν διαφωνῶ· διότι ἐν τῷ πολυθυρώντῳ ζητήματι περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὸν τῶν νέων Ἑλλήνων ὑπόστατο, οἵτινες οὐ μόνον τὸν ἀρχαίαν τὴν συνήθειαν αὐτῶν ἀπαγγέλλουσι προφορᾶ, ὅπερ καταληπτὸν καὶ συγγραστόν, ἀλλὰ καὶ ὁρθῶν αὐτῶν νομίζουσιν εἶναι. Τὸ ζητήματος δῆμος οὐκ ἔστι φιλοπατρίας ἡ φιλελληνισμοῦ σπουδασμα, ἀλλ' ἐπιστημονικόν· περὶ δὲ τούτου, καίτοι συμπαθῶς πρὸς τὸν νέαν Ελλάδα ἔχω, οὐδαμῶς ὄκνησα ἐνίστητο δημοσίᾳ γνώμην ἀποφίνασθαι ἀντικειμένην τῇ τῶν πλειστῶν Ἑλλήνων, εἰ μὴ πάντων· ἀλλὰ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Engel ὡς ὄρθοδακτυλος

νώς ἐπιφαίνεται ἡ γνώμη ὅτι οἱ Ἑλληνες ἔχουσι δίκαιον, ἡμεῖς δὲ οὐδὲν ἀλλοῦ ἔχομεν πρᾶξαι βέλτιον ἢ τὴν νόν προφορὰν εἰς τὰ ἡμέτερα γυμνάσια εἰσαγαγεῖν. Οὕτως ἡ ἐλληνικὴ παιδεῖα καὶ νέον προσκτήσεται ὑπάρχειν δικαίωμα· διότι ἔκαστος τοῦ γυμνασίου ἀποφοιτῶν, δυνηθήσεται, τὴν Ἑλλάδα περιηγούμενος, πολλὰς ὀθελεῖας ἀποκαρπώσασθαι. Νομίζω ὅτι κακὸν μᾶλλον ἐπελεύσεται τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, ἐὰν πρὸς διατήρησιν αὐτῆς ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις ἐπὶ τοιούτου σαλευομένου καλάμου στηρίζηται.

Εἴτα χωρεῖ εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι ἡμαρτημένη μὲν ἡ καθ' ἡμᾶς προφορά, ὁρθὴ δὲ ἡ Ἐρασμικὴ δύολογεῖ δύμως ἐν τέλει ὅτι ἡ Ἐρασμικὴ προφορὰ τῶν Γερμανῶν οὐκ: ὁρθῶς συγχέει τὴν δίφθοργον εἰ τῷ αἰ, ἀπαγγέλλουσα ἄμφω ὡς αἰ, οἶον ἀῖναί (=εἶναι), τὴν δὲ εὐ τῷ οἱ, ἀπαγγέλλουσα ὥστι τὸς ἄμφω ὡς οἱ, οἶον φοῖγαῖν (=φούγειν), τὸ δὲ θ τῷ τ., Thanatos, τὸ δὲ ζ προφέρουσα ὡς τὸ γερμανικὸν z (=το).

«Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, λέγει ὁ Meyer, ἐὰν δὲ ὁ κ. Engel ἐκδῷ δύπερ προαγγέλλει πόνημα περὶ προφορᾶς τῆς ἡλληνικῆς γλώσσης, ἵσως ἐπανελεύσομαι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο».

“Οτε εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς ἀφικόμην καὶ ἐδικεπτόμην πότε ἄρα γε τὸ σύγγραμμα τοῦ Engel ἐκδοθῆσεται, διότι καὶ ἡμοὶ ἐν τινὶ ἐπιστολῇ ἔγραψεν ὅτι τοιάντην παρασκευάζει πραγματείαν, πλὴν εἰς τὸν οἶκον ὁ ὑπρέπεις τοῦ Συλλόγου κομιζῶν μοι τὸ βιβλίον, πεμψθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀμα ἐκδοθέν. Ἐδέισθε λοιπὸν ἵνα τὴν ἐπιστολὴν διακόψω καὶ διελθὼ αὐτὸν ἐπιτροχάδην τὸ πρῶτον, ὅπως ίδω τὶ μὲν λέγει κατὰ τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς, τί δὲ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας, εἰς ἄκρον δὲ ζηλωτὴς καὶ ὑπέρμαχος αὐτῆς. Ἀναγνούς αὐτὸν εὔρον πλειστους λόγους ἄξιον καὶ τερπνότατον, χωροῦν καὶ περατέρω τῶν ἐν τῷ ἐμῷ ἐπιστολῇ γεγραμμένων. Ἡ πραγματεία φέρει ἐπιγραφήν: die Aussprache des Griechischen, Jena, 1887.

Ο Engel, γραμματεὺς τῆς γερμανικῆς Βουλῆς, πολλῶν ἀνδρῶν ίδων ἄστεα καὶ νόσον γνούς, ἐπιπεριφορος τοῦ κόρμου ἀνθρωπός ἐστιν, ἀλλων τε δὲ πολλῶν γνώσεων κάτοχός ἐστι καὶ φιλολογικῶν, καίπερ οὐκ ἐξ ἀπαγγέλματος φιλόλογος, διδάσκων ἐν τινὶ Γυμνασίῳ ἡ πανεπιστημίῳ, τὴν δὲ Γερμανικὴν γλώσσαν εὐχερῶς μεταχειρίζεται καὶ εὐτραπέλως, φαγὺς ἐπιπίτων (mit herben Ton) κατὰ τῶν ἐρασμιτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Blass, πρὸς δὲ ἀποδιδούς τὰ ίδα καὶ ἔτι πλείονα μετὰ τόκων καὶ ἐπιτοκίων, ἀποκαλεῖ charlatan Sganarelle, τὴν δὲ ἐρασμικὴν προφορὰν γλώσσαν τοῦ οἱ οἱ καὶ δι αἱ (hoioisprache καὶ aiaisprache, προφορὰν τῶν ιππων (pferdeaussprache) κτλ.,

Ταῦτα προμηνύουσι φιλολογικὰς θυέλλας, διότι τοῦ περὶ προφορᾶς ζητήματος παρεκτρεπομένου καὶ, ὡς λέγομεν νῦν, ἐκτροχιαζομένου, ἡ φιλολογικὴ σφρίς γενήσεται φλογερὰ καὶ τρομερὰ πυρκαϊά. Τι δὲ ἐξ αὐτῆς προκύψει, φῶς ἡ σκότος: Τοῦτο διάγραμμα τὸν Engel ἐκδώσει τὸ τρίτον τὴν πραγματείαν αὐτοῦ, ὁ δὲ Engel τὸ δεύτερον τὴν έαυτοῦ, ἀγγέλων ἀπὸ τοῦδε ὅτι δευτέρου παρασκευάζει ἐκδο-

σιν. Ο Engel ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ μέχρι τοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἡκολούθει τῇ ἐρασμικῇ προφορᾷ, μέλλων δὲ τὴν Ἑλλάδα περιγύνεσθαι πόσολλόθι καὶ περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἡθνικῆς προφορᾶς, καὶ ἐντὸς διάγου χρόνου, δέκα ἔνδεκα μηνῶν, οὐ μόνον τῆς προφορᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ὄμιλίας ἐγένετο κάτοχος, καθά λέγει αὐτὸς ἐν σελ. 158 τῆς πραγματείας αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ζηλωτὴς καὶ πρόμαχος τῆς ἡθνικῆς τῶν Ελλήνων προφορᾶς καὶ διαπρύσιος ἐγένετο κῆρυξ.

Ἐπειδὴ ἔχω χρέαν χρόνου τινός, ὅπως τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ μελετήσω, ἐκῶν ἀέκων περιορίζουμαι εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς παρούσης, πῆτις προσοίμιον μᾶλλον ἐστι καὶ εἰδαγωγή· τὴν δὲ ἐπιστολὴν, πνεύκοντα εἰσιμην, διάγραμμα τῆς προφορᾶς, ἀφ' οὗ διασκευάσω αὐτὴν καὶ ἀναδυντάξω, πρὸς τοῖς ἐμοῖς προσλαμβάνων κατὰ τῶν τοῦ Blass ἐπιχειρημάτων καὶ ἀποδείξων καὶ τὰ τοῦ Engel, ὅσα δοκοῦσι μοι εἶναι ὁρθὰ καὶ ἀπρωτα.

Περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Engel κατὰ σύστασιν μου ὁ πρώτων γεν. γραμματεὺς τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου κ. Ὁδ. Ἀνδρεάδης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Νεολόγῳ, ἔρθρον καθιστῶν αὐτὸν γνωστὸν τοῖς ἡμετέροις καὶ συνιστῶν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ τοῖς γινώσκουσι τὸν Γερμανικὸν.

‘Αλλ’ ἵσως παράδοξον φανήσεται, ὅτι Ἑλλην, περὶ ἐλληνικῆς προφορᾶς γράφων καὶ πρὸς φιλέλληνα Γαλάτην ἐπιστελλών, φροντίζει μαθεῖν τὶ λέγουσιν ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς προφορᾶς καὶ τί κατ’ αὐτῆς οἱ γερμανοὶ φιλόλογοι· τοῦτο ὡς ἀπαραιτοῦ ἀνάγκη ἐπιβάλλεται ἡμῖν, διότι ἡ πραγματεία τοῦ Blass πολλῶν ἐκλόνισε τὰς πεποιθήσεις οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἵσως δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ· «οἱ ἐρωτιθέντες φιλόλογοι λέγει ὁ Engel, ἀπεκρίνατο μοι, ἀνάγνωτε τὸ σύγγραμμα τοῦ Blass, περὶ προφορᾶς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, διότι ἐν αὐτῷ εὑρήσεται τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς ἐπιστήμης· οὗτος εἰς τὸ ζήτημα ἔθηκε πέρας»· νομίζω δὲ ὅτι καὶ ὁ μακαρίτης Egger μετέβαλε γνώμην, οὐδὲ ἦν, ὡς προτερον, ὑπερασπιστής τῆς καθ’ ἡμᾶς προφορᾶς, τὴν πραγματείαν τοῦ Blass ἀναγνούς.

Τούτων ἔνεκα τὴν πραγματείαν ταύτην, πῆτις θεωρεῖται κρητής καὶ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὄ μέγα τῶν ἐρασμιτῶν ὀφείλομεν βασανίσαι καὶ ἐξελέγξαι.

Χαίρετε καὶ ὑγιαίνετε!

ὁ ὑμέτερος φίλος

(ὅποι) ΗΡ. ΒΑΣΙΑΔΗΣ.